

המשפט השמני

משפט שמני הוא משפט שאין בו פועל והנשוא הוא שם.

כדי לזהות נושא ונשוא במשפט שמני:

1. נברר על מי/על מה מדובר במשפט. התשובה היא הנושא.
2. המידע החשוב ביותר על הנושא הוא הנושא.

יש לזכור ששם תואר הוא גם פועל בהווה, ואז נתייחס למשפט כמו למשפט פועלי רגיל: המשפט "לאחר השיחה עם התלמיד הוא נעשה ממושמע", שבו החלק המסומן הוא תיאור זמן (ממושמע = שם תואר = פועל בהווה), לעומת המשפט "הבונה הוא המכרסם הגדול ביותר בחצי כדור הארץ המזרחי" – שבו החלק המסומן הוא לוואי ולא תיאור מקום.

סוגי משפטים שמניים:

1. משפטים שבהם הנושא הוא המילה "יש". המילה "יש" היא תחליף לפועל "היה" ותמיד תשמש כנשוא.
2. משפטי "אסור לעשן" (נשוא מודאלי) – המשפט "אסור לעשן" שווה למשפט "העישון אסור" שבו המילה עישון היא נושא והמילה אסור היא נשוא, ולכן גם במשפט "אסור לעשן" המילה אסור היא נושא והמילה לעשן היא נושא. ישנן מילים נוספות כמו: מומלץ, רצוי, חשוב, כדאי, מותר, אפשר, ראוי, חובה וכו'.
3. משפטים בעלי אוגד. אוגד היא מילה המקשרת בין הנושא והנשוא במשפט השמני. ישנם ארבעה סוגי אוגדים:
  - א. כינוי גוף שלישי (הוא, היא, הם, הן).
אוגד כינוי גוף חייב להתאים לנושא במין ובמספר.
לדוגמה: הבאת ספר לימוד לכל שיעור היא תנאי הכרחי להצלחה.
  - ב. המילה "אין" – רק בתנאי שהיא אינה מתחלפת במילה "יש" (אם היא מתחלפת, היא נשוא).
לדוגמה: הסופר אינו ידוע בקרב התלמידים, לעומת: אין לי זמן.
  - ג. הפועל "היה" – אם הוא מציין עבר וניתן להמירו באוגד כינוי גוף.
לדוגמה: ההרצאה הייתה מעניינת (ההרצאה היא מעניינת).
  - ד. הפעלים "הפך (ל)" ו"נעשה (ל)" בתנאי שהם מציינים שינוי והתהוות של מצב חדש.
לדוגמה: שערי הפך לכן או: האיש הפך לדתי, לעומת: הילד הפך את הכיסא לדוגמה: לאחר השיחה עם התלמיד הוא נעשה ממושמע, לעומת: שיעורי הבית נעשו בכובד ראש.